

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ _____

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ _____

ΕΧΕΤΕ ΚΑΝΕΙ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ e-class? _____

*****

ΟΔΗΓΙΕΣ: ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΘΟΥΝ 2 ΑΠΟ ΤΑ 4 ΘΕΜΑΤΑ. Οι εξετάσεις δίνονται με κλειστά τα βιβλία και χωρίς σημειώσεις. Μπορείτε να χρησιμοποιείται μόνο το τυπολόγιο και τους πίνακες για κατανομές.

ΠΡΟΣΟΧΗ: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗΣ ΜΗΔΕΝΙΖΟΝΤΑΙ ΟΣΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ (ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ Ή ΠΑΘΗΤΙΚΑ)

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

*****

ΘΕΜΑ 1

Με τη μέθοδο OLS εκτιμήθηκε το υπόδειγμα παλινδρόμησης, χωρίς σταθερό όρο,

$$\Delta P_t = \beta_1 \Delta U_t + \beta_2 \Delta L_t + u_t, \quad t = 2011Q3, \dots, 2015Q3.$$

όπου P είναι το σύνολο των προβλέψεων των Ελληνικών τραπεζών για ζημίες, U είναι ο δείκτης της ανεργίας στην Ελλάδα, και L το σύνολο των δανείων του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Έχουμε 17 τρίμηνες παρατηρήσεις και παλινδρομούμε τις μεταβολές (Δ) των μεταβλητών από το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Δίνεται ότι

$$\hat{\beta} = \begin{pmatrix} 0.34 \\ -0.56 \end{pmatrix}, \quad \text{Var}\{\hat{\beta}\} = \begin{pmatrix} 0.036 & 0.024 \\ 0.024 & 0.036 \end{pmatrix}.$$

α) i) (βαθμοί: 0.5) Έχουν οι συντελεστές τα αναμενόμενα πρόσημα; Εξηγήστε.

ii) (βαθμοί: 0.5) Ερμηνεύστε την τιμή του R τετράγωνο που είναι 0.68.

iii) (βαθμοί: 0.5) Υπάρχει θέμα εποχικότητας; Εξηγήστε. Πότε θα υπήρχε πρόβλημα πολυσυγραμμικότητας;

iv) (βαθμοί: 0.5) Περιγράψτε σύντομα πως θα ελέγχατε γραφικά και αριθμητικά την γραμμικότητα του μοντέλου (με απλές μεθόδους περιγραφικής στατιστικής).

β) (βαθμοί: 0.5) Να δώσετε ένα 90% διάστημα εμπιστοσύνης για το β_1 .

γ) (βαθμοί: 1) Να ελεγχθεί στατιστικά αν $\beta_1 + \beta_2 = 0$. Εξηγήστε τι ελέγχουμε με αυτόν τον έλεγχο αν υποθέσουμε ότι οι συντελεστές είναι συγκρίσιμοι, π.χ. με τυποποιημένες μεταβλητές.

δ) (βαθμοί: 1) Να ελεγχθεί στατιστικά αν ταυτοχρόνως $\beta_1 = -\beta_2 = 0.4$.

ε) (βαθμοί: 1.5) Αν ο δείκτης της ανεργίας αυξηθεί κατά 1 μονάδα σε ένα έτος και το σύνολο των δανείων μειωθεί κατά 1 μονάδα σε ένα έτος, τότε δώστε ένα 90% διάστημα πρόβλεψης για την μέση τιμή των μεταβολών των προβλέψεων σε ένα έτος.

ΘΕΜΑ 2

Με τη μέθοδο OLS εκτιμήθηκε το υπόδειγμα παλινδρόμησης

$$i_t = \beta_0 + \beta_1 \pi_t + \beta_2 g_t + u_t, \quad (1)$$

όπου i είναι το επιτόκιο (σε %), π είναι ο πληθωρισμός (σε %), και g είναι ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ (σε %). Με βάση ένα δείγμα 25 ετών βρέθηκε ότι:

$$(X'X)^{-1} = \begin{pmatrix} 0.04 & 0 & 0 \\ 0 & 0.25 & 0.09 \\ 0 & 0.09 & 0.16 \end{pmatrix} \quad X'Y = \begin{pmatrix} 11 \\ 4 \\ 3 \end{pmatrix}, \quad SST=100, R^2 = 0.81$$

α) (βαθμοί: 1) Να βρεθεί η εκτιμώμενη γραμμή παλινδρόμησης και να υπολογιστεί ο εκτιμώμενος πίνακας διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων των εκτιμητών των συντελεστών

β) (βαθμοί: 0.5) Η πρόβλεψη για το επιτόκιο είναι υψηλότερη όταν ο πληθωρισμός είναι 1% και ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ είναι 2% ή όταν ο πληθωρισμός είναι 2% και ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ είναι 1%; Αιτιολογήστε.

γ) (βαθμοί: 0.75) Να ελεγχθεί η στατιστική σημαντικότητα του ΑΕΠ ($\alpha=0.1$).

δ) (βαθμοί: 0.75) Να ελεγχθεί η στατιστική σημαντικότητα του υποδείματος ($\alpha=0.01$).

ε) (βαθμοί: 1) Να ελεγχθεί στατιστικά αν η επίδραση του πληθωρισμού στο επιτόκιο είναι μεγαλύτερη από αυτής του ΑΕΠ.

στ) (βαθμοί: 1) Έστω τώρα ότι εκτιμήθηκε το ακόλουθο υπόδειγμα με την μέθοδο OLS από δείγμα 24 ετών

$$\hat{i}_t = 0.82 + 1.41 \pi_t + 0.12 g_t + 0.81 g_{t-1} + u_t, \quad R^2 = 0.88 \quad (2)$$

(0.01) (0.11) (0.04) (0.22)

όπου οι αριθμοί σε παρένθεση είναι τα τυπικά σφάλματα των εκτιμητών. Με την χρήση στατιστικού ελέγχου, να επιλέξετε μεταξύ των υποδειγμάτων (1) και (2). ($\alpha=0,05$). Αιτιολογήστε.

ΘΕΜΑ 3

Εκτελούμε γραμμική παλινδρόμηση στις μεταβλητές:

y_t = Καθυστερημένα (κόκκινα δάνεια) (σε δις ευρώ) και

x_t = Α.Ε.Π. (σε δις ευρώ) ως

$$y_t = \beta \cdot x_t + u_t,$$

και οι τιμές τους δίνονται στον επόμενο πίνακα.

y_t	x_t
-1.000	1.000
0.000	-0.732
1.000	-0.732

α) (βαθμοί: 1) Δώστε τον τύπο του εκτιμητή ελαχίστων τετραγώνων $\hat{\beta}_{OLS}$ (σε απλοποιημένη μορφή), υπολογίστε και ερμηνεύστε την τιμή του. Είναι το πρόσημο το αναμενόμενο; Είναι το μέγεθος λογικό;

β) (βαθμοί: 0.5) Υπολογίστε το $\hat{u}_2$ και ερμηνεύστε το αποτέλεσμα.

γ) (βαθμοί: 1) Υπολογίστε τον συντελεστή προσδιορισμού R^2 και ερμηνεύστε το αποτέλεσμα.

δ) (βαθμοί: 0.5) Υπολογίστε τον συντελεστή προσδιορισμού R^2 της βοηθητικής παλινδρόμησης

$$u_t^2 = a_0 + a_1 \cdot x_t + \varepsilon_t,$$

χρησιμοποιώντας τον παρακάτω πίνακα που αντιστοιχεί στην βοηθητική παλινδρόμηση. Δώστε τις τιμές που λείπουν, άθροισμα τετραγώνων της παλινδρόμησης (SS_R) και βαθμοί ελευθερίας των σφαλμάτων (df_E) (εξηγήστε).

Ανάλυση	Βαθμοί	Άθροισμα
Διακύμανσης	Ελευθερίας	Τετραγώνων
Παλινδρόμηση	1	?
Σφάλμα	?	0.17
Σύνολο	2	0.17

ε) (βαθμοί: 1) Ελέγξτε για ετεροσκεδαστικότητα με τον έλεγχο BPG (δώστε κριτική περιοχή και συμπέρασμα).

στ) (βαθμοί: 1.5) Εφαρμόστε τον έλεγχο Durbin-Watson (DW) για αυτοσυσχέτιση πρώτης τάξης ($d_{L,0.05} = 0.72, d_{U,0.05} = 1.05$). Ελέγξτε για θετική ή αρνητική αυτοσυσχέτιση και αιτιολογήστε αριθμητικά το συμπέρασμα. Εκτιμήστε την αυτοσυσχέτιση με δύο τρόπους: i) από την τιμή DW, και ii) από την παλινδρόμηση $u_t = \rho u_{t-1} + \varepsilon_t$.

Σημείωση για το Θέμα 2: Σε εφαρμογές δεν έχουμε μόνο 3 παρατηρήσεις και οι παραπάνω έλεγχοι δεν εφαρμόζονται σε τετριμμένες περιπτώσεις. Απλά δίνεται ως άσκηση. Στην πράξη θα έχουμε παραπάνω παρατηρήσεις.

ΘΕΜΑ 4

α) (βαθμοί: 1.5) Να εξεταστεί η ταυτοποίηση του υποδείγματος εφαρμόζοντας τις συνθήκες τάξης και βαθμού και στις δύο εξισώσεις:

$$\begin{aligned}y_{1t} &= \beta_{12}y_{2t} + u_{1t} \\y_{2t} &= \beta_{21}y_{1t} + \gamma_{11}x_{1t} + u_{2t}\end{aligned}$$

β) Θεωρήστε τον εκτιμητή β του απλού Κευνσιανού υποδείγματος χωρίς σταθερούς όρους

$$\begin{aligned}c_t &= \beta y_t + u_t \\y_t &= c_t + i_t\end{aligned}$$

β-i) (βαθμοί: 0.5) Γράψτε την ανηγμένη μορφή του συστήματος.

β-ii) (βαθμοί: 2) Δώστε τον τύπο του εκτιμητή ελαχίστων τετραγώνων σε δύο στάδια $\hat{\beta}_{2SLS}$ (σε απλοποιημένη μορφή) που προκύπτει μόνο από την πρώτη εξίσωση.

γ) Θεωρήστε το υπόδειγμα

$$y_i = \beta_0 + \beta_1 x_{i1} + \beta_2 x_{i2} + u_i$$

και τον εκτιμητή $\tilde{\beta}_1 = \frac{\sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1) y_i}{\sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1)^2}$, ο οποίος δεν είναι ο εκτιμητής ελαχίστων τετραγώνων.

γ-i) (βαθμοί: 1) Δείξτε ότι 1) $\sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1)^2 = \sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1) x_{i1}$ και

$$2) \sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1) y_i = \beta_1 \sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1)^2 + \beta_2 \sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1) x_{i2} + \sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1) u_i$$

γ-ii) (βαθμοί: 0.5) Χρησιμοποιώντας την σχέση στην γ-i) δείξτε ότι

$$E(\tilde{\beta}_1) = \beta_1 + \beta_2 \frac{\sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1) x_{i2}}{\sum_{i=1}^n (x_{i1} - \bar{x}_1)^2}$$

γ-iii) (βαθμοί: 0.5) Δώστε τον τύπο της μεροληψίας του $\tilde{\beta}_1$. Εξηγήστε ποτέ ο εκτιμητής $\tilde{\beta}_1$ είναι αμερόληπτος.